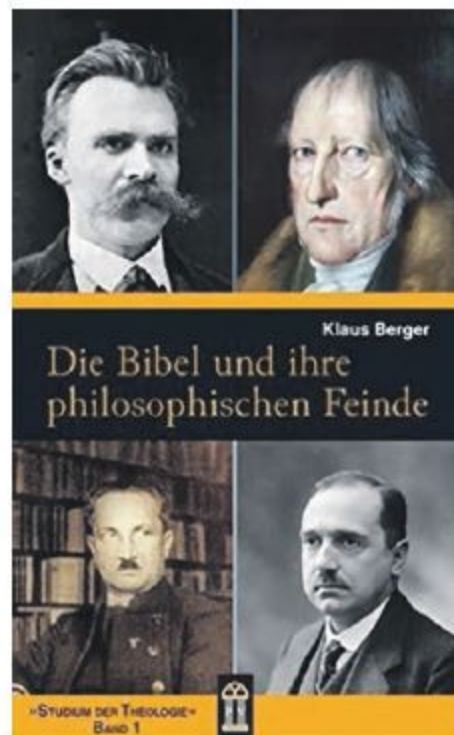

Boek Filosofische vijanden van de Bijbel

Christenvervolgung “tot in het hart van de Kerk”. Dat staat ons volgens Klaus Berger te wachten, zo liet hij in 2013 al weten in *Die Bibelfälscher* ('De bijbelvervalsers'). De theoloog gaat niet zover als mgr. Athanasius Schneider, die vreest dat die van de structuren van de Kerk zelf kan uitgaan. Iets daarvan wordt al zichtbaar in de problemen die kardinaal Sarah momenteel ondervindt. Bergrers nieuwe boek *Die Bibel und ihre philosophischen Feinde* wijst op de filosofische grondslagen van de achterliggende 'moderne' theologie. En dat herinnert weer aan de waarschuwing uit de jaren zeventig van prof. Cornelia de Vogel in *De grondslag van onze zekerheid*. Daarin stelt zij een onderzoek in naar enkele moderne theologen, onder wie Walter Kasper. Hij is op dat moment nog een goed katholiek theoloog, aldus De Vogel. Maar, zo waarschuwt ze, hij kan bezwijken onder de druk van de Duitse academische filosofie. Wij weten hoe het verder is gegaan en hoe nefast zijn invloed inmiddels is. Dat heeft overigens, zoals prof. Roberto de Mattei bij zijn recente bezoek aan Nederland zei, ook een goede zijde: de orthodoxe

krachten in de Kerk zetten nu hun verschillen opzij en bundelen zich. De problematiek die Berger aankaart, is dus actueel. Toch gaat het bij *Die Bibel und ihre philosophischen Feinde* om een heruitgave van *Exegese und Philosophie* uit 1986. Voor de algemene lezer is het nogal pittig. Beknopt en schematisch laat Berger de doorwerking van enkele belangrijke Duitse denkers in de theologie zien. Het is typisch het soort boek dat een hoogleraar schrijft voor gevorderde studenten, om ze in te wijden in zijn specialisme en zijn visie daarop. Dit is dus allereerst een wetenschappelijk geschrift van een nieuwtestamenticus voor vakgenoten, wat niet wil zeggen dat het voor een geïnteresseerde buitenstaander niet om door te komen is. Maar u bent in elk geval gewaarschuwd. Op zichzelf is het nauwelijks verwonderlijk dat van grote Duitse denkers als Kant, Hegel, Nietzsche en Heidegger ook de sporen in de theologie zijn terug te vinden. Berger gaat in detail na hoe die verbindingen tot stand zijn gekomen. Die lopen langs negentiende-eeuwse namen die waarschijnlijk alleen nog voor vaktheologen vertrouwd zijn:

Baur, Strauss, Overbeck en Bousset. Van hen is alleen David Strauss als jong-Hegeliaan en invloed op Karl Marx wat bekender, omdat hij een begin maakte met de vermeende 'ontmythologisering' van Jezus. Berger laat zien hoe deze trendsettende theologen zelf lange tijd onder invloed van een bepaalde denker stonden en het christelijk geloof trachtten te rijmen met eigentijdse filosofische denkschema's, maar zonder die denkschema's zelf kritisch tegen het licht te houden. (HR)

Klaus Berger, Die Bibel und ihre philosophischen Feinde. Uitg. Patrimonium, 230 pp., pb., € 14,65, ISBN 978 3 86417 037 9